

نومرو: ۸۶

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلنده
دائرة اجتهادده

“ Idjtihad ” Constantinople

دوردنجهی سنه

اجتهاد

حریت فکریه به خادم

نجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص: الہامی صفا

۲۶ کانون اول ۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آلتق
تورکیا ایچین ۴۵ غروش ۳۰ غروش
ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۹ باره

ضم ایتدی .. علوم وفنونده ، اقتصادیاتده ، سیاسیانده ،
بحریهده ، عسکرلکده مترقی ، قدرتی ژاپونیا (هندچینی) نك
فتحندن صكره (پاناما) قاتلی آجان (یانغ آمریکا) ایله
(پاسیفیک سوپرهماس) سی ایچون ارکیچ ، بر استقبالده
چاریشه جوقدر !...

دوقتور: اورمضان رضا

صحیفه تفقید

الطانه رطبه

بالقان هائله سی کوچکمزدن بیوکره قادار هیمزی
اغلاماسی - فقط یأس ایچین دکل ، متنبه اولمق ایچین
آغلاماسی - لازمکن بر فاجعه عظمی در . بویله اولمقله
برابر بزبی نصیب الهام قارئلر عددی آن بآن آرتان شعرا
مركز مع الاسف هیچ برسانحه ناله کارینی اوقویامدق .
بونندن شوآ کلاشیلیر که کچیردیکمز فلاکتی ایجه دو یامشیر
حالبوکه بز ادبا مزدن ، محرمینزدن ، شاعرلر مزدن نهلر
نهلر بکلمکده حقلی بز . شعر یالکیز برترانه غرام دکدر
ادبیات یالکیز محاسن نسویه بی عرض ایله اکتفا ایتمز
اصل شعر ، اصل ادبیات دونمش قبلری تهییج ایتمکدر
اونلره عشق فضیلت تلقین ایتمکدر . بناء علیه ادبیات
عثمانیه آغیر بر بار مسئولیت آلتنده قالمشیدی . فقط فائق
عالمینک « الحان وطن » عنوانی اثری اولسون ادبیاتمزی
بوالحم شائبه دن بر درجه یه قادار تنزیه موفق اولاییلدی .
فائق عالی ادبیات جدیده نك ساحه آرای نزات اولماسنده
- فکرتدن صكره - اک زیاده چالیشان غیر توران ابدن
بریدر . فائق عالمینک مونس ، متفکر ، والحاصل تمامیه
شاعر اولان سیاسی ادبیات عثمانیه تاریخنده دایما یاشایه جق
برچهره ابدیدر . بزه برچوق تلذذات روحیه احسان ایدن
بو قیمتدار شاعرک « فانی تسلیلر » دن صكره میدان ادبه
عرض ایتمدیکی بوصول اثری بر مجموعه نشاند وظفردکل
- هیات !... - بر کتاب فریاد اولددر . مع مافیه فائق عالی

وقتیی معبدلرده اصرار ایتمز !.. پك مساعفه کاردر !..
معبودینک دقتی جلب ایچون بر پارمق شیقیر دایمه سنه
مترافق اوچ (ده وهرانس) دن صكره مینی مینی
آدجغزی باشقه دنیوی ایشلرله مشغول کورورسکیز !..
بیوک بر اعتنا ایله یایدیغی سنوی زیارات دینه ایسه اونک
ایچون رفقا ایله غلبه لقلی ، شطارتلی تنزه علملرندن باشقه
برشی دکدر ...

ایشته اوروپالیرله نظراً (اقصای شرق) یاخود
آمریقالیرله کوره (اقصای غرب) ده فرنکستانک افکار
علمیه وفقیه سیله مشبوع ، منابع ونفوس جه زنکین ورنکین ،
آلمان واری قوتلی بر صورتده متمرکز ومتعسکر ،
باشه باش متحده آمریکا وانکلتیره اقصای شرقده قفا
طوته ییلور ، ژاپون ایمپراطورلغی بحر محیط کیرک آسیا
ساحلرندن اوروپالی و آمریقایی طردایدوب صاریلرک
مدافعی اولمق ایستیور ... (هند) ده انکلتیره نك کنه ،
یکی دنیاده متحده آمریقانک کنه مشابه برصلاح وصلاحی
(رومن) واری بر صورتده اقصای شرقه تأمین ایتمک
ایستیور .. (شمس طالع) ایمپراطورلغنک طراز تمدنی
« آسیا آسیالیرله » اولدی .. بوطور ووضیعت (پرنس
هانری دورلثان) ک : « جهانک مقدراتنه آسیاده قرار
ویریهلرکدر . » سوزینی دایما تخطر ایتدیریور ..
کنج ژاپونیا غرور ومظفیریاتیه هرشی قوتدن بکلیوز ..
اردوسنی ، دوناماسنی کمیت کیفیته لایتنقطع ترفیع
ایدیور ..

(سینغاپور) ک غربنده کی (بحر محیط هندی) یه قدر
امتداد ایدن اقصای شرق حکمرانی ابحاری - انکلتیره
ایله بعدالاشلاف - نفس نفیسنه حصر ایتدیردی !.. بویله
احتراسات بی پایانی نمون ایتمور .. شمیدلک کندینی
طوبلایور .. مفتوحات اخیره سنی تمثیل ایله مشغول اولیور .
اونک کوزلری باشقه تخیلات ایله باشقه افکارده چوقدن
توجه ایتدی .. بحر محیط کیرده فوقی کورور کبی اولیور .
ژاپونینک بر دنبره اعتلاسی جهان بر قوه جبری ده

قيمتدار در . ثانياً فائق عاليه كوريله جك تحسّسات
نحيه يي جامعدر .

فائق عالي بك . يوقا ريدده اشارت ايتديكمز ، بعض
كله خطا لرنده بولونمشدر . « بوسه » يي « بوسه » يازديني
كبي « سوبسون » ايله ده « دانونچو » يي تنقيد ايتمشدر .
بعضي تنافر حروفه ميدان ويرمشدر . « بيلم بيلمور .
ميسكز ؟ » كبي سهولتله اوقونه ميه جق طرزده برايكي
شي يازمش و « برموك پر كوكبه وذي كوكبه كزدر . »
مصراعيله ده تلفظمك شاشيرمنه سبيت ويرمشدر .

بوقادار جق تعداد ايله بيله جكمز نقائصدن صرفظ
ايدليرسه ائرده جداً منتخباتدن عد ايديله جك پارچهلر
واردر . مثلاً معراج جناب بيغمبري حقهده يازيلان
منظومه ده كي :

روان پا كنه اولمش عيان سپهر ازل
نظر كهنده آچيلمش جهان مستبل .
بيتنده كي نشوة مؤمنانه نه قدار جاذبه داردر !
اي رأس كار ملته چوكش كروه شر
دشنام وانتقام زماندن حذر . حذر !
صيحه ارشاديله :

ادرنه اشته بوكون غايه ؛ منفرد غايه
ادرنه اشته بوكون كعبه ، كعبه ناموس .
بيتي هم لطافت بيان هم ده قوت معنا اعتباريله بك
كوزل اولمش .
حميده سواريسنه خطاب ايدن شويتهده كي حرارت
وصميتيه باقيكز :

اي حال پرفتورك اميد سلامتي
اي قرة العيون تسليمز السلام !
الحان وطنده بك نحيب تحسّساتك زاده دلبريني اولان
اشعاره مصادف اولماق قابل دكلدر . فقط اونلرك يكان
يكان بورايه نقلي حدود تحرير مركز مساعده سي خار جنده در .
فائق عالي وطنداشلا رينه هر وسيله ايله طرابلسي
خاطر لاتيور . اوت .. اونوتيلم . باقيكز « كنچ شاعر لره »
خطابنده كي ارشاد استادانه يه :

بك اثريني زهرين برتائره يازمش ايسه ده اصلاً برحالت
روحيه ياسه زبون اولمامشدر . ائرنده بزه اميد آي تلقين
ايتمش و قلبلره حس مقدس انتقامي ايقاد ايتمشدر . فلاكت
عموميه نك بار اليني دوش تحسّسنه آلان شاعر مزي
بوعتبارله تقدير ايدلم .

فقط فائق عالي بك تحسّسات واضطراباتني نه درجه يه
آلدار افاده ايدم بيليور ؟ .. الحان وطنده كي اشعاري
كوزدن كچيرمن ، شاعرك برحس نحييله متحسّس اولديغني
درحال اكلا ر . فقط اصل موفقيت شاعرك بالذات
دويدنيغني مخاطبيله احساس ايتمي دكليدر ؟ ..

بوقفطه نظردن فائق عالي بك بيوك بر موفقيت كوستره -
مشدر . بز « فاني تسليلر » ناظم متفكرنده بو ائريله ده
آشكار بر ابداعليك كورمليدك . ائرك برچوق نقاطنده
اويله شيلره مصادف اوليورزكه بونلري يازاركن شاعرك
مطلقاً جبر طبيعت ايتمش اولديغنه ذاهب اوليورز . بعض
قافيلر واركه بر مستي سنوحات ايچنده صيد ايديلش
دكل ، ناظمك حافظه سي تزيين ايدن كلاتي دوشونه
دوشونه كاغد اوزرينه ديزديكني آكليورز . محرم
حسّساتمز اولان « فاني تسليلر » ايله شاعرك بو ائريني مقايسه
ايدم درسه ك فائق عاليك هرايكي مجموعه اشعارنده كي فرق
نظاهر ايدر . اعتقاد مزجه فائق عاليك مالك اولديني
روح نزيه وصاف منظره خوندن برذوق وحشي دوياميور .
او ، اك زياده ملول وساكن خيابان تحسّساتنده مستغرق
اولمغي ؛ قتال و حروب ، جنك و و غالوايح دهشتي اوكنده
متهيج بولونمغه ترجيح ايديور . بو ترجيح اختياري
دكلدر . شاعرك روح نراهتي ، بالضروره ، قلمني ده
كيزلي ، نفوذ انظاردن بعيد قالان نقاط مليحه يه سوق
ايديور . ايشته الحان وطنده ايتديكمز قدار موفق
اولاميان شاعر فاقمكز روح عاليه سي كال و جماليله كورمك
المسترسه كز فاني تسليلري اوقويوكز .

معافيه اثر اوله ، كاملاً ساكت وبى حس قالان
شبان شعرايه برسله اخطار وتوبيخ اولماق اعتباريله

عالمه هانکی وقعه بو حرب حیمه

دنیا ده هانکی لوحه بولوح مهیجک

سامان واحتشامنه بکزر ، عدیل اولور ؟

صنعت ، سکوتکزله ملول وخجیل اولور ؟

ای کنجیلر ، ای بیوک وطنک خسته ، منکسر

قلبنده بلکه تک بر امیدرها کبی

تابنده نسل صافی اوتورک قلب پرتی .

الحان وطنده کی استغراقآتمک تمادیس ایچین سکوت

ایده لم .

مبهر کمال

اقتصادیات

مالیه ، صنایع ، زراعت

« بهریه بانقه سی » و شرکاسیله یاپیلان معامله مالیه : یوزده

بش فائضلی خزینه تحویلانتک « بهریه بانقه سی » و شرکاسی طرفندن آلتماسی . دولت ایچون پک آغیر شرطلرله واقع و لمش بر معامله مالیه در . تورکیا دولتی ، بو استقراض مبلغ اعتباریسنک آنجق یوزده (۷۹,۵) فی آلمش و بونکله برابر بورجی ، هر سنه بر ربیعی تأدیه اتمک شرطله دورت سنه طرفنده ئوده می درعه ده آبله مشدر . بو بورجک اطفا و یا بورسه ده کی تحویلاتی صابون آلتی و یا خود قیمت اعتباریه لرخی اوده مک فرعه کشیده سیله اولاییلر . استقراض ، اموال غیر منقوله و بر کیسی یله تماماً تأمین ابدلش وعینی زمانده دولت ، بو ورکینک هر آیده کی حاصلاتک « دیون عمومی » اداره سنه تسلیمی درعه ده آبله مش بولوندیقندن هر سنه یوزده بکری بش قسیمی تأدیه ایدیلجک اولان بو استقراضک پیاسه ده کی فیثانتک یوزده یوزه قدر یوکسه لهجکی قطعی بر صورتده سوبله نه ییلر . مادامکله دولت ، خزینه تحویلاتی کرک بوسنه و کرک کلهجک اک یقین سنه لرده قیمت اعتباریه لرخی اوزرینه صابون آلتی درعه ده اتمش بولونیور ، احوالده تحویلات مذکورده هیج بر کیسه نک دها اوجوز فیثانله صابونه مایه جفته ده شبهه یوقدر .

اگر تحویلاتک موقع تداوله اخراجی فیثاتی و تحویلاتک قیمت اعتباریه اوزره تأدیه ایدیلجکی کیفیتلرله برابر بو استقراضدن آلتان مبلغک آنجق بر ربعدن دورت سنه ، دیگر اوچ ربعدن صره یله اوچ ، ابکی و بر سنه استفاده ایدیلویه جکی ده نظر دفته آلتهرق بر حساب یاپیلجق اولورسه ، بو استقراضک

دولته سینه ده یوزده اون یدی بوجوق فائضله مال اولدینی آکلاشیلیر .

بو ، غایت فاحش بر فاضدر !

مع مافیه تورکیانک معروض قالدینی مالی بویقوتاؤ سببیه احوال اولیلر بررک کسب اشدی که بویله آغیر شرائطله عقد ایدیلن بر استقراضدن ده ممنون اوابی اقتضا آبله یور .

فقط دولت عثمانیه نک بومعامله مالیه ده غائب اشدیکی میلیون

کیمک جیمه کیدور ؟ فرانسه ده بورسه مشتریلری ، دها

شیمیدین یوزده (۹۵) حسابیله خزینه تحویلاتی آلییورلر .

زیرا ، اولر بوشرطله دخی فرانسز رانتک و بر مکده اولر

تمتعدن دها زیاده قازانیورلر . بوراده اک زیاده قازانیورلر

« بهریه » بانقه سی و شرکاسیله برابر مذکور بانقه دن تحویلاتک

موقع تداوله اخراجی معامله سنی درعه ده ایدن مالیه سند یقه سیدلر

بولندنه آکلاشیلور که بعضی مالیه غریولرینک تأثیریه

دیپلوماسی طرفندن یاپیلان مالی بویقوتاؤ ، آنجق بویوک

بانقه لریک منافعه خدمت ایدیور . حال بوکه بورسه مشتریلری

خص و صیله Petite épargne نامیله معروف اولان قسیمی

تورکیایه اعتبار مالی کشاد ایدیلر سنده منفعت دورلر . اگر

تورکیا خزینه تحویلاتی فرانسه بورسه لرینه اخراج اتمک ممکن

اولسه ایدی ، استقراض بانقه لرخی بویوک مقدارده تحویلات

اشراسنه موفق اوله مادن بورسه مشتریلری مذکور تحویلات

دها الوریثلی فیثانله آلیر ، تورکیا دخی غایت فاحش فائضلر

ئوده مکجه مجبور قلازدی .

زمانک پک بویوک بر مالیه مؤسسه سی .

Banque Française pour le commerce et l'Industrie

نامنده کی بانقه نک ۱۹۱۳ - ۱۹۱۲ سنه مالیه سی جفته ده کی

حساب جدولی اوکده بولونیور . تورکیاده Société générale

rale d'Entreprises dans l'Empire ottoman مؤسسه

سنه اولان اشتراکیله شهرت قازاغش اولان بوشرکت ، دها

زیاده Société des Routes نامیله معروفدر .

بوتون دنیانک هر درلو خصوصات مالیه ، صنایع و تجارتیه

اشرک ایدن Banque Française بوزمانک مالیه مؤسسه لرخی

ایچنده اک ممتاز برانعو جذدر . ۱۹۱۳/۱۹۱۲ سنه سی حساباته

کوره ، بوبانقه آئیده کی شرکترلر معاملاتیه و تشبثاته اشرک

آبله مشدر .

فرانسه داخلمده :

پارس حوالیسنده کی شیمندوفرلرک الکتریکله تحریکی ،

(هاور) ده تل دوکه فابریقه سی ، مارسیلیاده Grands

travaux شرکئی ، بازده « الکتریک و کیمیا » شرکئی ،

پارسه « اومنیوس » شرکئی ، Messagerie Maritimes

واپور شرکئی ، بحر سفید سواخلنده Energie électrique